

Данные виды разновидностей дают нам различные виды культурного наследия, и мы выяснили, что культура дополняют художественно-эстетические составляющие личности. По-каким пунктом мы перечислим далее. Во-первых, знанием, возможностью овладения системой знаний о мировой культуре, процесса развития и закономерностях исторических изменениях мирового сознания и искусства. Также освоения художественного наследия различных стран, духовного отличие стран, культурно наследие в виде различных инструментов, направлений, материалов искусства. Второе, духовное и творческое развитие ребенка на основе культуры и искусства. Третье воспитание социальных норм у ребенка через искусства и культуру. Четвертое уважение своей культуре и присваивание характерных черт поведения своего народа и проецирование его в своей жизни и жизни окружающих.

Список литературы:

1. Хабибуллина Э.Р. Художественно-эстетическое воспитание дошкольников Конференция: Современный детский сад [Электронный ресурс]. – 2014. – https://www.adou.ru/conference_notes/75
2. Алейникова О.С. Психолого-педагогические проблемы эстетического воспитания младших школьников средствами музыки // Научные проблемы гуманитарных исследований. 2001. с.126-131.
3. Чивикова Н. Как подготовить ребенка к школе. М.: Рольф, 1999. 208с. с. 87.
4. Пагута Т. И. Система эстетического воспитания младших школьников в современных условиях // Вектор науки ТГУ. Серия Педагогика, психология. 2013. 240-243 с. с. 47.

КІШІ МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ АҚЫЛ-ОЙЫ КЕМІСТІГІ БАР БАЛАЛАРДЫҢ УАҚЫТ ТУРАЛЫ ТҮСІНІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА МОДЕЛЬДЕУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Бекежанова Райхан Карымжановна,
пед. ғыл. магистрі, Арнайы білім беру кафедрасының оқытушысы,
Джусупбекова Айнура Талгатовна,
«5В010500-Дефектология» мамандығының 4 курс студенті,
А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ.

Аннотация

Өзектілігі: Уақыт – бұл адам өмірінің өлшемі, ол қоғамдық өмірде ұйымдастырушы фактор ретінде қызмет етеді және интегративті қабілеттің дамуына әсер етеді. Ақыл-ой кемістігі бар балалар белгілі бір қызмет түрлерінің ұзақтығы туралы, тіпті олардың күнделікті өмірімен байланысты айқын емес түсініктерге ие, бұл уақыт туралы түсінікті қалыптастыру бойынша жұмыстарды түзету білім беру үдерісіне қосу маңыздылығын айқындайды.

Мақсаты: Модельдеу технологиясын қолдану арқылы кіші мектеп жасындағы ақыл-ой кемістігі бар балалардың уақыт туралы түсініктерін қалыптастыру.

Түйінді сөздер: ақыл-ой кемістігі бар балалар, уақыт туралы түсініктер, модельдеу технологиясы.

Аннотация

Актуальность: Время является мерилем человеческого бытия, служит организующим фактором в общественной жизни и содействует развитию интеграционной способности. Дети с умственной отсталостью имеют очень нечеткие представления о длительности отдельных видов деятельности, даже тех, которые связаны с их повседневной жизнью, что определяет важность включения работы по формированию временных представлений в коррекционно-образовательный процесс.

Цель: Использовать технологию моделирования как способ формирования временных представлений у детей с умственной отсталостью.

Ключевые слова: дети с умственной отсталостью, временные представления, технология моделирования.

Abstract

Relevance: Time is a measure of human existence, serves as an organizing factor in social life and contributes to the development of integrative ability. Children with mental retardation have very unclear ideas about the duration of certain activities, even those related to their daily life, which determines the importance of including work on the formation of temporary representations in the correctional and educational process.

Goal: Use modeling technology as a way to form temporal representations in children with mental retardation.

Keywords : children with mental retardation, temporary representations, simulation technology.

Адам өмірі «уақыт» ұғымымен тығыз байланысты. Бұл оның барлық қызметінің реттеушісі. Өмірде ешбір құбылыстар мен оқиғалардың ұзақтығы мен реттілігінің көрінісі ретінде түсінілетін уақытты қабылдаусыз өтпейді. Уақыт – бұл адам өмірінің өлшемі, ол өмірді ұйымдастырады, қоғамдық өмірде ұйымдастырушы фактор ретінде қызмет етеді және интегративті қабілеттің дамуына ықпал етеді. Ақыл-ой кемістігі бар балалар белгілі бір қызмет түрлерінің ұзақтығы туралы, тіпті олардың күнделікті өмірімен байланысты екендігін түсінбейді, бұл уақыт туралы түсінікті қалыптастыру бойынша жұмыстарды түзету білім беру үдерісіне қосу маңыздылығын анықтайды.

Көптеген зерттеулер көрсеткендей, қалыпты дамып келе жатқан балалар да уақыт туралы түсініктерді игеру барысында белгілі бір қиындықтарға тап болады. Зерттеушілер балалар уақыт туралы түсініктерді ауызша атауда, уақыттың қасиеттерін, ырғақты табиғи құбылыстардың себеп-салдарлық байланыстарын және басқаларын игеруде қиындықтар туындайтынын атап өтеді. Ақыл-ой кемістігі бар балалардың уақытты қабылдау және шағылыстыру процесі қалыпты дамып келе жатқан балаларға қарағанда әлдеқайда баяу жүреді және тұрақсыздықпен сипатталады.

Уақытты қабылдау мен кеңістікте бағдарлау қабілеттері айналаны бағдарлауда өте маңызды. Егер сыртқы ортаны қабылдау «жолдары» арқылы алынатын мәліметтер бала санасына еніп, қалыптасатын болса, онда мұнай «жолдар» өте тар, қиын болып келетін ақыл-ой кемістігі бар балалардың алатын мәліметтері өте аз, анық емес, түсініксіз болатындығына күмән жоқ. Бұл жерде Л.С.Выготскийдің ақыл-ой кемістігінің бірінші және екінші сигнал туралы пікірінің мәні ашылады. Нашар сезіну мен қабылдау нағыз өзекті мәселелер болып табылады. Олар жоғары психикалық үдерістерді тежейді, баяулатады, әсіресе ойлау қабілеті қатты зардап шегеді. Ақыл-ой кемістігі бар балалардың сезінудегі мен қабылдауындағы барлық кемшіліктер мен ерекшеліктер арнайы мектептердегі оқыту, тәрбиелеу үдерісінде жеңілдейтін немесе орны толтырылатын, салыстырмалы эксперименталды зерттеулерде дәлелденеді [1, б.173].

Түзету мектебінің 1-сыныбында оқитын ақыл-ой кемістігі бар балалар аптаның күндерін білмейді, тіпті қарапайым уақыт туралы түсініктердің терминологиясын білмейді. Ақыл-ой кемістігі бар балалар белгілі бір іс-әрекеттің ұзақтығы туралы, тіпті олардың күнделікті өмірімен байланысты екенін түсінбейді. Олар уақыттың өтіп жатқанын және оның қайтымсыз екенін елестете алмайды. Балалар жыл мезгілдерінің атауларын жаттайды, бірақ білімдерін күнделікті өмірде қолдана алмайды. Ақыл-ой кемістігі бар балалар үшін уақыт өлшемдерінің бірыңғай коэффициенттері де қиындықпен меңгеріледі. Мысалы, олар бір сағат бір минуттан аз, ал бір сағатта жүз минут бар деп ойлайды. Бұл математикалық білімді игеру үдерісін қиындатады (мәселен, сандармен арифметикалық есептер шығару барысында) [2, б.95].

Ақыл-ой кемістігі бар арнайы (түзету) мектебінің балалары үшін аптаның күндері мен күннің бөліктері туралы ақпарат түсініксіз және шашыраңқы болып келеді. Әдетте, балалар аптаның кейбір күндерінің аттарын ғана біледі, күннің бөліктерінен олар күн мен түнді ғана ажыратады. Олар күннің белгілі бір уақытында үнемі қайталанатын (таңертен мектепке бару) және негізінен күннің орналасуын ескермей, аспанның жарықталу дәрежесіне назар аударатын іс-әрекет түрлеріне сәйкес тәуліктің

бөлігін анықтайды. Аптаның күндерін және тәуліктің уақытын анықтау кезінде ақыл-ой кемістігі бар балалар өздерінің күнделікті іс-әрекеттерінің тәжірибесіне сүйенеді. Алайда, олардың түсініктері мазмұн жағынан нашар, тұрақсыз және бытыраңқы болғандықтан, олар қалыпты дамып келе жатқан балаларға қарағанда аз қызмет түрлерін тізімдейді.

М.Г. Аббасов ақыл-ой кемістігі бар арнайы (түзету) мектептің 1-2 сынып оқушыларының уақытты қабылдау, бейнелеу және түсінуді қалыптастыру ерекшеліктерін зерттеді (80-жылдардың басы). Мектеп оқушыларынан олардың бағдарлану мүмкіндіктері: күн, апта, ай, жыл, сағат, минут, секунд және уақытты сағат бойынша анықтай білу сияқты уақыт аралықтарын анықтауды сұрады. Зерттеу нәтижелері ақыл-ой кемістігі бар балаларда уақыт туралы ұғымның дамымағыны байқалды [3, б.35-41].

Бастауыш мектеп жасында зияткерлікті дамыту үшін дәстүрлі әдістермен қатар инновациялық технологиялар қолданылады. Ақыл-ой тәрбиесінің перспективалық, нәтижелі әдістерінің бірі – модельдеу болып табылады, ол мұғалімнің балаларға білім алуына, оның ішінде уақытша туралы түсінікті дамытуға қосымша мүмкіндіктер ашадy. Бастауыш сынып оқушыларының ойлауы пәндік бейнемен және визуалды нақтылықпен сипатталатындықтан, тек ауызша-логикалық байланыстар мен түсіндірулерге сүйене отырып, уақыт пен оның бірліктері туралы түсінік қалыптастыру өте қиын. Мұндай уақыт туралы сипаттамалар ұзақтығы, реттілігі және циклділігі тек модельдеу технологиясын қолдана отырып қарастырылуы мүмкін [4, б.176].

Модельдеу дегеніміз – объектілерді олардың модельдері бойынша зерттеу әдісі; табиғатта және қоғамда және салынған объектілерде бар заттар мен құбылыстардың модельдерін құру және зерттеу. Модель дегеніміз – модельдеу мақсаттарына байланысты белгілі бір дәрежеде объектіні, оның қасиеттері мен мінез-құлқын ішінара көбейтетін нақты объектінің қарапайым материалы немесе ақпараттық көрінісі.

Модель дегеніміз – модельдеу мақсаттарына байланысты белгілі бір дәрежеде объектінің қасиеттерін ішінара көбейтетін нақты объектінің жеңілдетілген түрі немесе ақпараттық көрінісі. Бұл модельдеудің құралы болып табылады.

Модельдердің жалпы қасиеттері:

1) толық сәйкестілік, яғни модельдің сипатталуы үшін сол нақты құбылысқа объективті сәйкес келуі;

2) түпкіліктілік, яғни модель түпнұсқаны тек оның қатынастарының шектеулі санында көрсетеді;

3) қарапайымдылық, яғни модель объектінің маңызды аспектілерін ғана көрсетеді;

4) ақпараттылық, яғни модельде жүйе туралы жеткілікті ақпарат болуы керек.

Модельдеу технологиясының тиімділігі:

✓ түпнұсқаны модельмен ауыстыру жұмыс үшін ең қолайлы және қол жетімді;

✓ модельді қолдана отырып, түпнұсқа туралы түсінік бере алады, оның көмегімен түпнұсқаны түсіндіре алады;

✓ түпнұсқаны оның моделін қолдана отырып зерттеуге болады.

Дидактикада модельдердің келесі түрлері ажыратылады:

Пәндік-схемалық модельдер – бұл белгілер мен байланыстарды графикалық белгілермен және алмастырулармен сипатталатын модельдер.

Графикалық модельдер – бұл объектілер мен процесстерді графикалық кескін түрінде бейнелеудің визуалды тәсілі.

Модельдеуді қолдану нақты-бейнелі де, логикалық ойлауды да, баланың шығармашылық қабілеттерін дамытатыны анық. Бұл әдісті оқу процессінде қолдану балаларда алынған ақпаратты символдармен, белгілермен алмастыру қабілетін дамытады, бұл уақытты үнемдеуге мүмкіндік беретін үлкен көлемді кіші форматта үнемдеуге мүмкіндік береді [5].

Қорытындылай келе, уақыт туралы түсінікті қалыптасыруда модельдеуді қолдану бұл процессті қызықты және пайдалы етеді, сонымен қатар уақыт ұғымын жеңіл меңгеруге көмектеседі. Модельдеу әдісі оқушының ақыл-ой дамуының ерекшеліктеріне, ең алдымен көрнекі-бейнелі сипатқа сәйкес келеді. Қазіргі уақытта ақыл-ой кемістігі бар кіші мектеп жасындағы балаларда уақыт туралы түсінікті дамытумен байланысты мәселені шешу ерекше өзектілікке ие болып отыр. Оларды дамытудың осындай құралдарының бірі – модельдеу болып табылады. Дәл осы модельдеу әдісін тәжірибеде пайдалану, дидактикалық және коррекциялық-дамытушылық мәселелерді шешуге, оқушылардың өз қызметін уақытында жоспарлау дағдыларын игеруге, олардың әлеуметтік ортаға және еңбекке бейімделуіне ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қ. С. Тебенова, А. Р. Рымханова. Арнайы психология: Оқулық. Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011. – 264 б.
2. Кузьмина-Сыромятникова Н.Ф. Преподавание обучения математике во вспомогательной школе. – М.: АПН РСФСР, 1962. – 95 б.
3. Аббасов М.Г. Особенности восприятия и понимания времени у умственно отсталых первоклассников // Дефектология. – 1983. – №5. 35-41 б.
4. Психология развития: Энциклопедический словарь//сост.Л.А.Карпенко. – М.: ПЕР СЭ, 2007. – 176 б.
5. Клепина З.А. Моделирование в системе универсальных учебных действий. – М.: Начальная школа. – 2012. – №1.

DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN ENGLISH IN ADULTS AND YOUNG LEARNERS IN A MODERN MULTILINGUAL ENVIRONMENT

Begilda Aigerim Aidarkyzy,

Kazakh National Women's Teacher Training University

Faculty of Kazakh Philology and World Languages

Foreign language: two foreign languages

2nd year master's student

Abuova Akzharkyn Tileshevna,

PhD, Acting Assistant Professor

Аннотация

Мақалада қазіргі кезде маңызды болып табылатын «күзiреттiлiк» және «коммуникация» сияқты түсiнiктерге тоқталып өтiледi. Жалпы тiл үйрену маңызы мен ересектер арасында актуалды болып табылатын тiл үйренуге қиындық туғызуы мүмкiн мәселелер қарастырылады. Тiлдi үйрену жолдарымен қатар, олардың қандай еңбектерде қаралғандығы туралы да ақпараттар берiледi. Және бұл мақалада ересек адамдарды жаңа тiлiне үйрету барысында, қандай педагогикалық және психологиялық жолдарының қолданылатындығы жайлы баяндалады.

Кiлт сөздер: коммуникация, компетенция, тiл және лингвистикалық, концепция.

Аннотация

В статье рассматриваются такие важные сегодня понятия, как «компетенция» и «коммуникация». Рассматриваются вопросы, которые могут вызвать проблемы с изучением языка, которые являются актуальными среди взрослых и важность изучения языка в целом. Помимо способов изучения языка, дается информация о том, в каких работах он рассматривался. А в этой статье рассказывается, какие педагогические и психологические методы используются для обучения взрослых новому языку.

Ключевые слова: коммуникация, компетенция, язык и лингвистика, концепция.

Abstract

The article deals with such concepts as «competence» and «communication», which are now relevant. It addresses issues that may cause problems with language learning, which are relevant among adults and the importance of language learning in general. In addition to the methods of learning the